

KAS LINNAHALLI SAAB ÜMBER EHITADA UUEKS ESTONIA TEATRIMAJAKS?

Estonia uuele teatrimajale on viimase 15 aasta jooksul pidevalt Tallinnas kohta otsitud. Peaaegu sama kaua on püütud mere ääres lagunevale Linnahallile uut otstarvet leida. Kas neid saab omavahel ühendada? Uurib **Priit Hõbemägi**.

Üks Estonia uue teatrimaja ja Linnahalli ühendamise idee pooldajaid on **Andrus Kõresaar** arhitektibüroost KOKO Arhitektid. Ta nimetab Linnahalli selle poliitikaga seotud mineviku tõttu „ajutiselt mürgitatud objektiks“. Arutades võimaluste üle, kuidas anda Estonia ooperiteatril uus hoone ning mida teha Linnahalliga, jõuab ta järeldusele, et Linnahall on potentsiaali mõttes mõistlik, väärikas ja sobiv variant, kuhu riik võiks oma investeeringuid teha.

2005. aastal tegi projekteerimisfirma ARS Projekt tollase Tallinna säästva arengu ja planeerimise ameti juhataja arhitekt **Ike Volkovi** tellimusel linna mereäärse piirkonna arenduse plaani. Selle käigus otsiti uusi kohti ka linna esindushoonele, sealhulgas Estonia teatril. Mitu aastat peeti ajurünnakuid ja arutelusid, tehti eskiise. Kohti, kuhu uut ooperiteatrit ehitada ning mida koos Estonia teatri peadirektori **Aivar Mäega** vaatamas käidi, kogunes aastate jooksul kümnekond või isegi rohkem.

40 aastaga paleest lagunevateks varemeteks
Tallinna Linnahall (arhitektid **Raine Karp** ja **Riina Altmäe**) on modernistlik, peaaegu brutalistlik betoonist maamärk hotelli Viru teljel vanalinna ja mere vahel. See ehitati 1980. aasta Moskva olümpiamängude Tallinna purjeregati ürituste jaoks. Selles on 4000kohaline multifunktsionaalne saal ning 1981. aastal valminud 3000 kohaga, praegu-seks täielikult amortiseerunud jäähall. Selle algne nimetus oli nõukogulikult praaliv V. I. Lenini nimeli-



FOTOD „KONTAKTIÖÖ“ (2016) ETTEKANDE ESITLUS

ne Tallinna Kultuuri- ja Spordipalee. 2009. aastal otsustas Tallinna linnavalitsus anda hoone kasutada USA miljardärile **Ronald S. Lauderile**, kes kavatses sinna ja ümbritsevatele kruntidele ehitada hiiglasliku kasiinokompleksi. Kuid samal aastal selgus, et Ungaris algatati Lauder sealse kasiinoäri kahtlaste äri-võtete tõttu uurimine ning ettevõtmine soikus. Sajandi algusaastatel, kui Ignar Fjuk oli Linnahalli nõukogu esimees, tegutses see veel kontserdiasutusena, kuigi juba aktiivselt nuputati, mida ehitisega edasi teha. 2010. aastal Linnahall suleti.

„Sadamas seisvate laevade mootorite müra on mereäärsetes teatrites probleem.“

Arhitekt Ike Volkov

2021. aastal kinnitas Riigikogu kultuurikomisjon Estonia teatri juurdeehitise Kultuurkapitali summadest rahastatavate kultuuriehitiste nimekirja. Idee rajada juurdeehitis Uuele turule (nüüd Tammsaare park) tekitas palju negatiivset vastukaja ning lõppude lõpuks ei võtnudki Riigikogu vastavat seadust vastu. See jääb järgmise Riigikogu istungjärgu lahendamata. Andrus Kõresaar peab Linnahalli perspektiivikaks ooperiteatri asukohaks. Linnahalli puhul on kõige suuremaks probleemiks ehitise vilets seisukord, liiga suur saal, olematu akustika ja ooperi etendamiseks vajaliku lavatorni puudumine. Ta nendib, et Linnahall on pikaajalise halva niiskuse-režiimi tõttu „haige maja“.

Jaapani tippakustiku hinnang Linnahalli saalile

2016. aasta augusti lõpus külastas Tallinna toonase Linnahalli nõuko-

VALVSA PILGU ALL: Ehitusjärgne Linnahalli saal, paremal pool laval hiiglaslik Lenini portree.

gu esimehe **Meelis Pai** kutsel maailma tippakustik dr **Yasuhisa Toyota** (69). Toyota on olnud viiekümne kuulsa kontserdisaali projekti peakustik, nende hulgas Walt Disney kontserdimaja Los Angeleses, Suntory saal Tokyos, Taani Raadio kontserdisaal Kopenhaagenis, Elbphilharmonie Hamburgis jne. Kuna Andrus Kõresaar on tegelenud hoonete rekonstrueerimisega, siis oli ta sel ajal Toyota vastuvõtja Tallinnas. Toyota tutvus põhjalikult Linnahalli olukorraga. 26. augustil andis ta **Margit Mutsole**, **Tüüne-Kristin** ja **Urmo Vaiklale** ning **Kard Männilile** kaamera ees intervjuu, kus rääkis Linnahalli loomuliku akustikaga kontserdisaali loomise visioonidest. Salvestis tehti Linnahalli tulevikku puudutava „Kontaktiöö“-nimelise arhitektuuriürituse jaoks.

Kontserdisaal eeldab loomuliku akustikat, kuid Linnahall on projekteeritud helitehnikat arvestades ja mitte loomuliku akustikaga. Toyota nimetas mõningaid kõige olulisemaid asju: „Linnahalli lagi on väga problemaatiline. Laematerjalist ja kujust rääkides – see ruum ei tööta akustiliselt. Lae praegune kõrgus ei ole sobiv, katust kõrgemale tõsta ei ole lihtne, aga õnneks saab minna sügavamale. Me leidsime lava alt tühja ruumi... Lava saab teha madalamaks ja kaevata sügavamale, saab muuta istmete paigutust ja ruumi kallet.“ Üks Aivar Mäe idee oli jagada Linnahalli suur saal liigutatavate vaheseintega mitmeks eraldi ruumiks.